

rozličné abstraktné prvky ako dôsledok celkovej sociálno-psychickej diferenciacie. Uspokojujúca adekvácia týchto prvkov na realitu — a tým aj hlbšie a prenikavejšie chápanie sveta — uskutočňuje sa len stáročným radom peripetií dialektiky praxe a teórie. Tomuto dramatickému procesu sa, pravda, citeľnejšie uľahčí len vtedy, keď sa postupne odstraňujú rozličné rušivé afekty, ktoré ho retardujú svojím zasahovaním do jednotlivých myšlienkových oblastí. Nevyhnutným predpokladom takéhoto mentálneho uvoľnenia a vyčistenia psychického ovzdušia je nastolenie takých spoločenských vzťahov, ktoré naďalej vylúčia utlačovanie človeka človekom.

VÝBEROVÝ ZOZNAM HODNOTIACICH A ŽIVOTOPISNÝCH ČRT O I. HRUŠOVSKOM

- J. M. Kořínek, *Teória vedy* [Linguistica Slovaca III, 1941],
J. Horváth, *Teória vedy* [Elán 1941 (8. 11.)],
P. Bunčák, *Kniha o vedeckom myslení* [Národné noviny 1942 (5. 12.)],
J. Horváth, *Vývin vedeckého myslenia* [Elán 1942],
L. Sziklay, *Wissenschaftstheorie* [Donauropa 1942/1],
A. Hirner, *Vývin vedeckého myslenia* [Filozofický zborník MS 1942],
M. Városová, *K docentúre I. H.* [Národná obroda 1945 (5. 8.)],
J. Štefánik, *Francis Bacon a rozkvet anglickej filozofie* [Čas 1945 (16. 9.)],
V. Ruml, *Engels jako filosof* [Tvorba 1946 (6. 11.)],
J. L. Fischer, *Celkový posudok o filozofickej aktivite I. H.* (rkp. 1946),
L. Bakoš, *Francis Bacon a rozkvet anglickej filozofie* [Philosophica Slovaca I, 1946],
VTM (Miškovská), *Kritika intuitívneho realizmu* [Česká mysl 1947/3],
V. Filkorn, *Problémy noetiky* [Borba 1948 (1. 12.)],
A. Sirácky, *I. H. päťdesiatročný* [Naša veda 1957 (4)],
I. H. päťdesiatročný [Pravda 1957 (14. 4.)],
N. Lobkowitz, *Marxismus-Leninismus in der ČSR*, Holland, Dordrecht 1961,
T. Münz, *Pohyb filozofie* [Kultúrny život 1962 (12)],
J. Šefránek, *Z minulosti a súčasnosti filozofie* [Pravda 1962 (13. 4.)],
E. Városová, *Z minulosti a súčasnosti filozofie* [Slovenské pohľady 1962 (6)],
K. Mácha, *Z minulosti a súčasnosti filozofie* [Filozofický časopis 1963],
M. Tomčík, *Hľadanie stratenej kontinuity* [Slovenské pohľady 1965 (7)],
J. Strinka, *Problémy, portréty a retrospektívy* [Slovenské pohľady 1965 (11)],
Prehľad dejín Slovenskej filozofie, Bratislava 1965,
J. Uher, *Spory a polemiky na stránkach Filozofického zborníka v rokoch 1940—1944*
[Filozofia XXI, 1966 (4)],
Š. Knotek, *Prínos do slovenskej filozofie* [Slovenské pohľady 1967 (2)].

„Dr. Igor Hrušovský, podľa mého soudu nejpronikavejší zjev súčasne filozofické generace slovenské, ve svém poměrně rozsáhlém a trvale prohlubovaném myslitelském díle zůstává vlastně stále věren problematice, kterou se pokusil, byť tehdy ještě ne-uměle, narýsovat ve své prvotině *Invencia a vývoj*.

Ve středu jeho zájmu stojí od samého počátku problém vědoslovný: *Teorie vědy a vědeckého poznávání* znepokojuje jej stále a stále se k ní vrací. Přitom zde, opět od

samého počátku, snaží se vědu i filosofii vidět v širších sociálních souvislostech, těžce přitom z plodného přínosu marxismu a z důrazu, který je zde položen na sociální a kulturní dosah hospodářských činitelů.

Nejcharakternějším rysem myšlení Hrušovského je jeho bezvýhradné přitakání k vědeckému, což u něho znamená zároveň i k filosofickému empirismu. Proto se cítí přitahován Baconem jako předzvěstí novodobého empirismu, proto s velkou pozorností a s kritickým bystrozrakem podrobil rozboru novopositivismus tzv. „Vídeňského kruhu“.

Důrazem, kladeným na zkušenostní složku vědeckého poznání, liší se Hrušovský příznivě od radikálního nominalismu Vídeňského kruhu a otvírá si možnost k strukturnímu chápání skutečnosti organické i sociální a kulturní. Na tento jeho sklon ku strukturalismu nezůstala bez vlivu marxistická dialektika, přihlížející zásadně k souvislostem všech reálných složek daného předmětu nebo oblasti s jinými předměty a oblastmi a soudící, že žádný konkrétní zjev netrvá izolovaně od jiných zjevů, nýbrž s nimi organicky souvisí. Pod těmiž vlivy pokouší se Hrušovský dále přihlížeti k dynamickým zákonitostem, nebo, jak on říká, k vnitřní dynamice reálních zjevů, dané rozpory a napětími, jež jsou imanentní všem jevům reálného světa. Proto se mu jeví skutečnost jako struktura konkrétních a materiálních vztahů, plná pohybu a dialektických napětí, v níž se jednotlivé zjevy ustavičně mění, vyvíjejí, vynořují a zanikají. Na rozdíl od některých dogmatizujících tendencí v marxismu setrvává Hrušovský ovšem i nyní na bytostném relativním charakteru pravdy, jež trvale musí býti ověřována praxí. Připojíme-li, že z téhož marxismu učil se zmíněnému již důrazu, kladenému na sociální a ekonomické podmínění theoretických poznatků, dokreslili jsme jeho myslitelský profil.“

J. L. Fischer (1946)